

Представляючи перший номер нашого журналу «Трансплантація та штучні органи», хочеться відзначити, що трансплантологія – це видатне досягнення XX століття, яке, безсумнівно, у XXI столітті отримає ще більший розвиток, використовуючи інноваційні технології, новітні досягнення клінічної медицини, імунології, молекулярної біології, біотехнологій. Жоден з видів медичної діяльності не використовує настільки широкий арсенал інтелектуального продукту, як трансплантологія.

Розвиток трансплантології, створення штучних органів пов'язані з розв'язанням складних наукових проблем, з використанням новітньої наукової інформації, обміном досвідом з провідними світовими трансплантологічними клініками та інститутами, з удосконаленням професійних знань у галузі трансплантології та регенеративної медицини, з організації

єю донорства органів, з рішенням етичних і правових питань. Саме цим проблемам і присвячено наш журнал.

Не буде перебільшенням сказати, що епоха клінічної трансплантології у світі пов'язана з Україною – Вороний Ю. у 1933 році вперше виконав трансплантацію трупної нирки. Документальне підтвердження випадку пересадки трупної нирки Вороний Ю. опублікував у 1934 році в італійському журналі «Minerva Chirurgica», де було зазначено, що нирка включилася в кровообіг і почала функціонувати. Вороний Ю. провів п'ять таких операцій. У наступні роки у світі бурхливими темпами розвивалася трансплантація органів. Україна відстала на кілька десятиліть. Тільки на початку 70-х років минулого століття в Україні почали виконувати трансплантацію нирки, ще пізніше – інших органів, тоді як у всьому світі трансплантація ставала стандартним методом лікування.

У НДІ урології та нефрології в м. Києві під керівництвом професора Карпенка В. С. 16 травня 1972 року була виконана пересадка нирки від живого родинного донора. Перша успішна пересадка нирки від трупного донора була проведена Карпенком В. С. 7 вересня 1973 року. Перша трансплантація печінки виконана професором Никоненком О. С. у Запорізькому центрі трансплантації в 1994 році. У 2001 році в Інституті хірургії та трансплантології АМН України під керівництвом професора Саєнка В. Ф. проведено родинну пересадку частки печінки від матері синові. Перша трансплантація серця виконана в Інституті хірургії та трансплантології АМН України Тодуровим Б. у 2001 році. У наступні роки Тодуров Б. і Никоненко О. здійснили ще кілька трансплантацій серця.

У 1977 році в НДІ урології та нефрології Карпенко В. С. організував відділення трансплантації нирки та гемодіалізу, персонал якого був переведений в НДІ хірургії, і в 2000 році на базі цього інституту організовано НДІ хірургії та трансплантації.

Поряд із цим в інших обласних центрах організовувалися відділення трансплантації. У 1986 році – у Донецьку, професор Серняк П. С.; у 1986 році – у Львові, професор Боржівський Ц. К.; у 1991 році – у Запоріжжі, професор Никоненко О. С.; у 1997 році – в Одесі, професор Сагатович В. А.; у 2006 році – у Харкові, професор Лісовий В. М.; у 2010 році – у Дніпропетровську, професор Кутовий О. Б.

У 1994 році створено Координаційний центр трансплантації органів, тканин і клітин МОЗ України, у завдання якого входили контроль, організація і координація центрів трансплантації. Першим директором центру був Бугаєв В., до сьогодні керує центром Поляниця С. У 1995 році в Запоріжжі проведено перший з'їзд трансплантологів, на якому організовано Асоціацію трансплантологів і першим президентом обрано професора Барана Є.

У 1999 році прийнято закон про трансплантацію, у 2018 році – новий закон про трансплантацію, обидва закони передбачали презумпцію незгоди на трупне донорство. Позитивні моменти останнього закону – впровадження трансплант-координації та спеціальності «Трансплант-координатор». Зроблено багато, проте до сьогодні трансплантація органів не зайняла в Україні гідного місця в арсеналі методів лікування термінальних захворювань.

Наш журнал висвітлюватиме як проблеми трансплантації органів і клітин, так і проблеми створення штучних органів. Нині в багатьох випадках як перший етап перед трансплантацією використовуються штучні органи – гемодіаліз, пересадка штучного серця. Уже розроблені і застосовуються роботизовані протези кінцівок, що достовірно відтворюють людську моторику; проводять дослідження зі створення оригінальних запасних частин до людського тіла – тканин і органів, які функціонально незначно відрізнятимуться від справжніх і дадуть змогу своєчасно замінити уражений тяжкою хворобою або віковими змінами орган.

З огляду на багатогранність трансплантології, дуже важливо, щоб у журналі друкувалися наукові роботи провідних українських і зарубіжних вчених, фахівців у галузі клінічної та експериментальної трансплантології, анестезіології, морфології, патофізіології, конструкторів штучних органів, організаторів охорони здоров'я, висвітлювалися питання біоетики та правові питання трансплантології.

Тільки прийняття державної програми розвитку трансплантології і виділення необхідних бюджетних коштів, а також наша активна участь зможуть зрушити з мертвої точки трансплантацію в нашій країні.

З повагою,
академік Національної академії медичних наук України,
член-кореспондент Національної академії наук України,
професор Никоненко Олександр Семенович